

Vzdělávací obor:

Tělesná výchova

Očekávaný výsledek učení:

CZB-TEV-002-ZV5-007

Dodržuje základní pravidla jednoduchých her a soutěží, adekvátně reaguje na zjevné přestupky.

Popis úrovně Na cestě

- Zná základní pravidla her a soutěží.
- Rozlišuje základní porušení pravidel.

Miniházená

Autor materiálu: Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

Anotace

Cílem této aktivity je širší zapojení žáků do kontroly dodržování a interpretace pravidel sportovní hry miniházená. Žáci postupně procházejí nejen samotnou znalostní úrovní pravidel, ale i úrovní pochopení, aplikace a analýzy. Přidanou hodnotou aktivity je, že žáci přebírají zodpovědnost díky vzájemnému vysvětlování pravidel a společnému vysvětlování důležitosti jejich dodržování. S pravidly jako obsahem tak pracují na několika kognitivních úrovních, což přináší efektivnější upevnění této znalosti ve struktuře jejich vědění. Principiálně lze potom tuto aktivitu aplikovat i u jiných sportovních her a soutěží.

Zadání pro žáky

- Žáci se rozdělí na 4 družstva po 6 (při jiném počtu žáků je možné navýšit jak počet družstev, tak počet žáků v družstvu podle toho, co bude v dalším postupu jednodušší modifikovat).
- Každé družstvo dostane na začátku základní soupis některých vybraných pravidel hry miniházená, se kterou se v předcházejících hodinách, při nácviku házení a chytání, postupně aktivně seznamovali.
 - 1. družstvo – rozehrání a provádění hodů
 - ✓ Při rozehrání míče musí být nejbližší hráč soupeře od hráče s míčem alespoň 2 metry daleko.
 - ✓ Pokud došlo k porušení pravidel, hráč družstva, které se neprovinilo, rozehrává z místa přestupku. Hráč rozehrává míč vždy ze stoje, nikoli z chůze nebo běhu.
 - ✓ Pokud došlo k porušení pravidel na úrovni čáry brankoviště, rozehrává se z místa, vzdáleného 2 metry kolmo od ní.
 - 2. družstvo – hra s míčem
 - ✓ Pohyb s míčem se řídí pravidlem 3 kroky, jednoúderový driblink a 3 kroky, potom už musí následovat přihrávka nebo střela.
 - ✓ Jestliže hráč drží míč oběma rukama, nesmí mu jej soupeř vyrážet. Pokud jej drží pouze jednou rukou, je povoleno vyrazení míče pouze tzv. přes míč, tedy takovým způsobem, kdy není zasažena žádná část těla hráče.
 - ✓ Volný míč v brankovišti patří pouze brankáři, hráč z pole jej může získat pouze v případě, že se žádnou částí těla přímo nedotkne plochy brankoviště.

- 3. družstvo – přestupky v chování k soupeři
 - ✓ Soupeři lze v pohybu bránit pouze poziční hrou, tedy vlastním pohybem po hřišti, je zakázáno soupeře chytat nebo držet za jakoukoliv část těla nebo oblečení.
 - ✓ Úmyslné podražení soupeře, strčení do soupeře, úmyslné trefení soupeře míčem a jiná porušení fair play jsou potrestány vyloučením hráče na 2 minuty ze hry. Družstvo, jehož hráč byl vyloučen, hraje po tuto dobu v oslabení. Souběžně lze vyloučit pouze jednoho hráče, pokud bude v době vyloučení spáchán družstvem další obdobný přestupek, bude toto další vyloučení odloženo až na dobu, kdy skončí vyloučení první.
 - ✓ Porušení pravidel chování k soupeři při střelbě na branku z oblasti čáry brankoviště je potrestáno trestným hodem provedeným z čáry brankoviště přímo proti bráně. Při porušení pravidel fair-play ale platí i v tomto případě pravidlo o vyloučení.
- 4. družstvo – pravidla o pohybu na hřišti a dosažení gólu
 - ✓ Do prostoru brankoviště, vymezeného brankovou čarou a čarou brankoviště, smí vstoupit pouze brankář. Vstoupení či dotek jakoukoli částí těla hráče z pole je zakázáno, pokud se jej dopustí hráč vlastního družstva, rozehrává hráč soupeře z bodu ve vzdálenosti 2 metry kolmo od místa přestupku. Jestliže se jej dopustí soupeř, rozehrává brankář. Gól vstřelený po porušení tohoto pravidla neplatí a hra pokračuje rovněž rozehráním brankáře.
 - ✓ Pokud míč doputuje celým objemem za boční čáru, vymežující herní území, rozehrává hráč soupeřícího družstva z místa, kde míč hrací území opustil. Pokud míč doputuje celým objemem za brankovou čáru, ale mimo prostor branky, rozehrává další hru brankář.
 - ✓ Gól je dosažen v případě, že míč přejde celým objemem brankovou čáru v prostoru branky.
- Družstvo dostane za úkol po přípravě seznámit ostatní žáky s pravidly, která obdrželo, a to jak pomocí vysvětlení, tak názorných ukázek přímo na hřišti.
- Poté při samotné hře si k sobě učitel vždy vybere 2–4 zástupce z nehrajících družstev, kteří budou podle jeho pokynů pomáhat s rozhodováním hry. Základním prvkem této pomoci je, že učitel zapíská v případě zjištění přestupku, ale nechá jednoho z žáků okomentovat, k jakému přestupku došlo a jak bude hra pokračovat. Pokud si vybraný žák není rozhodnutím jist nebo si přestupku nevšiml, doplní nebo opraví jej jiný z pomocníků. Pomocníci mohou také sami upozornit na přestupky, které uniknou pozornosti učitele, případně pomáhat s určováním rozehraní při autech apod.
- Na konci vyučovací jednotky dochází k reflexi: Jak se nám dařilo dodržovat pravidla? Jaká pravidla jsme si museli vzájemně vysvětlovat? Proč je důležité pravidla dodržovat? Jak dodržování pravidel přispívá k rozvoji hry a bezpečnosti? Jak převzetí odpovědnosti při dodržování pravidel zvládli? Co se naučili nového o sobě, procesech a skupině?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK komunikační Vyjadřování KKK-VYJ-000- ZV5-001	<i>Vyjadřuje se prostřednictvím zvládnutých výrazových prostředků, které volí podle svých možností vzhledem ke komunikačnímu záměru, partnerovi a situaci.</i>	- pravidelně organizují aktivity, ve kterých žáci prezentují před celou třídou své zážitky, nápady a výsledky individuálních či skupinových činností; v přípravě jim pomáhám formulací jasných a přehledných zadáních (např. ve formě připravené osnovy, výčtu klíčových informací, předpřipravených frází) - využívám techniku vzájemného tutorství, v rámci které si žáci vysvětlují nový koncept či jiné učivo navzájem

		- po aktivitách či projektech poskytují modelovou konstruktivní zpětnou vazbu a zároveň povzbuzují žáky k reflexi vlastní práce nebo práce spolužáků
KK k občanství a udržitelnosti Odpovědné rozhodování a jednání KOB-ODP-000-ZV5-001	<i>Uplatňuje svůj díl zodpovědnosti vůči ostatním a okolí.</i>	- umožňují žákovi převzít vědomě odpovědnost za uskutečnění přiměřeného úkolu, který si sám zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní – nezaměňují prosté vykonání zadaného úkolu či příkazu se skutečným převzetím odpovědnosti - stavím žáky před jednoduché situace vyžadující přijetí jejich vlastního rozhodnutí při hře, nezaměňuji uskutečnění něčeho na příkaz za rozhodnutí, které žák svobodně a odpovědně zvolil - vytvářím prostor pro diskuse žáků o spravedlnosti, svobodě a odpovědnosti, o jejich konkrétních projevech v různých konkrétních situacích v jejich okolí, představuji jim a nechávám je navrhnout různé příklady z oblasti sociální, ekonomické a environmentální, facilituji diskusi žáků a využívám osvědčené diskusní techniky; v případě potřeby vyjádřím a odůvodním svůj pohled a názor, ale nemanipuluji - vedu reflexi o zkušenostech a zážitcích žáků podle osvědčených postupů (reflektivní postupka)

Metodický komentář pro učitele

- vyučovací jednotka, ve které se bude realizovat tato aktivita, nemůže být tou první, kde se s miniházenou žáci setkají;
- v rámci nácviku a cvičení na házení a chytání je dobré představit jim koncept miniházené jako jednu z možností pro využití nabytých dovedností, a postupně je také seznamovat s jejími prvky a základními pravidly;
- aktivita tak vlastně bude určitým shrnutím, a hlavně ověřením pochopení pravidel s využitím jejich žákovské prezentace (jejich ztvárnění, jejich mluva, jejich formulace...);
- v přípravné fázi výstupů jednotlivých družstev je učitel pravidelně obchází a dává průběžnou zpětnou vazbu jednak ke správnosti pochopení jednotlivých pravidel a jednak i ke způsobu jejich prezentování (mnohoznačnost či nejednoznačnost formulací, návrhy možných praktických ukázek apod.);
- po skončení výstupu každého družstva je vhodné zařadit krátkou reflexi, ve které se i ostatní vyjádří nejen ke smysluplnosti a pochopitelnosti prezentovaných pravidel, ale i ke způsobu jejich prezentace;
- následné využívání pomocníků při rozhodování se pochopitelně nevztahuje pouze k vyučovací jednotce s touto aktivitou, ale je plynule používáno i nadále tehdy, když bude hra ve vyučovací jednotce zařazena, žáci se tak budou postupně zapracovávat do praktické aplikace pravidel;
- z počátku mohou být diskuse okolo jednotlivých pravidel obsáhlejší a hru více „kouskovat“, ale s narůstající zkušeností se naopak vidění pravidel žáky stává mnohem jasnější a automatické, a to nejen pro žáky pozorující hru, ale i pro ty hrající;
- prvotní průtahy tak mohou být relativně brzy vyváženy zdatnějším a disciplinovanějším přístupem žáků k aplikaci pravidel hry;
- pro lepší ukotvení a orientaci žáků je dobré alespoň při prvotním seznamování s hrou mít soupis všech pravidel uvedený na jednom plakátu, vyvěšeném přímo v tělocvičně, na kterém jsou jednotlivá pravidla i očíslována, a vracet k nim pravidelně i pozornost žáků (např. „Vidíte, a to je právě to naše pravidlo č. 6,

které nám říká, že...“), čímž bude docházet k lepšímu ukotvení samotného obsahu pravidel (žáci o nich budou nejen slyšet a přemýšlet, ale mohou si je kdykoliv i sami zopakovat pohledem na plakát);

- obdobnou aktivitu lze pochopitelně vytvořit i pro jakoukoliv jinou sportovní hru.

Popis ověřování

Učitel pozoruje prezentace jednotlivých družstev a následně dává zpětnou vazbu nejen k obsahu provedení, ale i ke srozumitelnosti a způsobu prezentace. Rovněž je jakýmsi moderátorem peer zpětné vazby od ostatních žáků. Při využívání pomocníků při rozhodování se potom v zpětné vazbě zaměřuje nejen na přesnost a srozumitelnost formulace porušení pravidel a následného postupu, ale rovněž na přesnost jeho senzorického zaznamenání a způsob jeho vyjádření (jistota, přesvědčivost, nadhled...). Součástí ověřování je účast žáka na průběžné i závěrečné reflexi o důležitosti pravidel a jejich dodržování (žák si uvědomuje vlastní zodpovědnost za bezpečnost vlastní i ostatních a jejich provázanost s dodržováním pravidel hry). Dále ověřujeme, jestli žák vyhodnocuje, zda a jak převzetí odpovědnosti zvládl a co se naučil nového o sobě, procesech, skupině a okolí.